

Aan: College van B&W Amsterdam
Datum: 17 december 2023
Onderwerp: Verzoek aan B&W n.a.v. Recht op Vergroening van de openbare Ruimte
c.c.: Gemeenteraad, DB Centrum, M&A, bureau Werelderfgoed, Team Puccini, wethouder Scholtes (monumenten en erfgoed), wethouder Van der Horst (openbare ruimte), AEO

Geacht College van Burgemeester en Wethouders,

De gemeenteraad heeft op 8 november 2023 een amendement op de begroting aangenomen, getiteld 'Tegel eruit, groen erin: het Recht op Vergroening van de openbare ruimte' (627 dubbel accent).

Voor de uitvoering komt - binnen de post 'Groen in de buurt' - structureel € 800.000 beschikbaar. Een substantiële uitbreiding van de mogelijkheden om de stad verder te vergroenen.

Als vereniging Voordestad zijn wij voorstander van vergroening, waardoor een bijdrage wordt geleverd aan onder meer versterking van de biodiversiteit, vermindering van hittestress, verbetering van de waterretentie en bevordering van de groenbeleving en het welzijn van de inwoners van de stad (mits het groen goed wordt onderhouden). Dat initiatieven en ideeën van die inwoners daarbij een prominentere rol gaan vervullen ligt voor de hand.

Daarmee is niet gezegd dat vergroenen overal kan en wenselijk is. Het amendement gaat er dan ook terecht vanuit dat er redenen kunnen zijn om groenverzoeken af te wijzen. Deze redenen worden in het amendement limitatief opgesomd.

Rijksbeschermd stadsgezicht en Unesco werelderfgoed

Ten eerste merken we op dat in die opsomming een belangrijke, op (inter)nationaal beleid gestoelde reden ontbreekt, te weten de verplichting tot respectering van het Rijksbeschermd stadsgezicht (1999) en tot instandhouding van het beschermde Unesco werelderfgoed (2010). Beide beschermingsregimes staan niet toe dat afbreuk wordt gedaan aan de aanwezige waarden in de betrokken gebieden.

Zo behoort de planmatig aangelegde grachtengordel, waaronder de voor de Amsterdamse grachten zo kenmerkende bomen(structuur), tot de te beschermen en te versterken "Outstanding Universal Value" (OUV) van dit werelderfgoed, zoals ook valt te lezen in het recent vastgestelde Managementplan UNESCO werelderfgoed (versie 26-06-2023). Drie citaten:

“De bomen vormden een cruciaal onderdeel van het ‘masterplan’ van de grachtengordel. Ze zijn onderdeel van het grachtenprofiel met de regelmatige aanplant in een rechte lijn langs het water.” (p. 12)

“De bomen op kades en kademuren in de grachtengordel zijn in het Rijksbeschermd gezicht benoemd als onderdeel (idem SOUV) en bepalend element van het te beschermen profiel.” (p. 28)

“Voor de grachtengordel is het goed onderhouden en versterken van de bomenstructuur langs de grachten (...) onderdeel van de te beschermen waarden.” (p. 50)

Door het eventueel aanbrengen van groenvakken en beplanting op de kades, verandert het aanzien van die kades aanzienlijk, waardoor de beeldkwaliteit van de grachtengordel wordt verstoord en inbreuk wordt gemaakt op de waarden van het beschermd stadsgezicht en Unesco werelderfgoed¹.

Als de gemeente de groenfunctie langs de grachten wil versterken dan is bijplaatsing van bomen, indien mogelijk, de aangewezen weg (overigens niet alleen vanwege het beschermd gezicht maar ook gezien de meerwaarde t.o.v. kleinschalig groen).

Niet voor niets bepleit het managementplan (p. 38): “Daar waar onderdelen in het uitvoeringsprogramma kunnen schuren met de erfgoedwaarden, zal men in de afweging en de uitvoering rekening moeten houden met de eisen van het UNESCO werelderfgoed. Dit geldt bijvoorbeeld de herinrichting van delen van de openbare ruimte, zoals het kleinschalig vergroenen.”

Puccini-richtlijnen

Ten tweede merken we op dat in de overwegingen bij het amendement wordt opgeroepen ‘de richtlijnen van de Puccini-handboeken ruimhartig te toetsen en waar mogelijk afwijking van de Puccini-standaarden toe te staan’². Voor zover deze oproep een suggestie impliceert om het niet zo nauw te nemen met de bescherming van de waarden van het beschermd stadsgezicht en het Unesco werelderfgoed, nemen wij daar afstand van. We gaan er vanuit dat uw College een dergelijke uitleg, die haaks staat op ‘Unesco’ en ‘Puccini’, evenmin zal volgen. In het Managementplan (p. 51) kondigt uw college als managementmaatregel aan: “SOUV grachtengordel als uitgangspunt in Puccinimethode inbrengen (o.a. bescherming grachtenprofiel en bomenstructuur)”.

Verzoek betreffende Regeling Recht op Vergroening openbare Ruimte

Het is de bedoeling dat het amendement in 2024 wordt uitgewerkt in een ‘regeling’. Op grond van voorgaande constatering en overwegingen verzoeken wij uw College in die regeling de drie volgende punten op te nemen:

---

¹ Een dergelijke ingreep in het profiel van de kades is zelfs in een tijdelijke situatie niet toegestaan; zo kent het Beeldkwaliteitsplan TIOR een streng regime voor groen bij tijdelijke veiligheidsconstructies langs de kades (zie ook Managementplan, p. 41).

² In een voorversie van het amendement mocht er überhaupt niet aan Puccini worden getoetst.

1. *Groeninitiatieven worden (mede) getoetst aan de waarden van het beschermd stadsgezicht en Unesco werelderfgoed.* Toelichting: Hiermee wordt een belangrijke omissie hersteld.
2. *Een verzoek tot vergroening binnen Beschermd Stadsgezicht / Unesco werelderfgoed wordt altijd ter beoordeling voorgelegd aan het desbetreffende stadsdeel.* Toelichting: Hier kan niet volstaan worden met een meldingsplicht³.
3. *Elk stadsdeel heeft afwegingsruimte* om vrijkomende openbare ruimte - bij voorbeeld bij opheffing van parkeerplekken - anders in te richten dan als groenvoorziening, zoals bij het creëren van een wandelroute langs het water en het vrij houden van kades voor laden en lossen bij goederenvervoer over water.

Wij horen graag van u of u zich hierin kunt vinden.

Met vriendelijke groet,
namens Voordestad

Rogier Noyon
voorzitter

Fred Kramer
secretari

---

³ Het amendement hinkt op twee gedachten: Een groeninitiatief moet als *verzoek/aanvraag* worden ingediend, maar gelijktijdig wordt de mogelijkheid geopperd om te volstaan met een meldingsplicht (overweging 2 en 4).